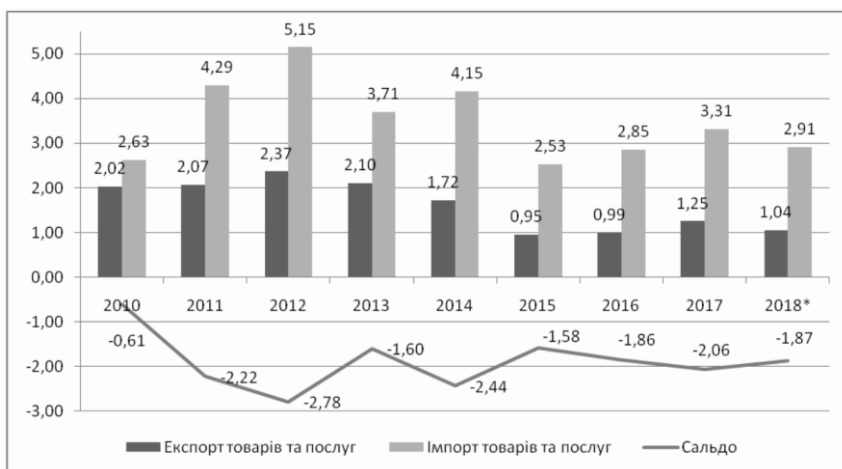

ТЕНДЕНЦІ ВЗАЄМОВІДНОСИН УКРАЇНИ З РЕСПУБЛІКОЮ БІЛОРУСЬ

Попри стабільно позитивну динаміку торгівлі починаючи з 2016 р., темпи її відновлення залишаються відносно малими (рис. 1). За підсумками 2017 р. вартісні обсяги торгівлі України з Республікою Білорусь у порівнянні до 2012 р. були меншими на 39%.

*-Дані за три квартали 2018 р.

Рис. 1. Динаміка зовнішньої торгівлі України з Республікою Білорусь у 2010-2018 рр., млрд дол. (джерело: Держстат України)

Утримання стабільно негативного сальдо у зовнішній торгівлі товарами та послугами з Республікою Білорусь, обумовлене домінуванням у торгівлі поставок з Республіки Білорусь значних обсягів паливних мінеральних продуктів, на які припадало 52% від загального товарообігу між двома країнами. Якщо у 2010 р. показник від'ємного сальдо зовнішньої торгівлі товарами сягав 0,6 млрд.дол., то у 2017 р. він зріс до 2,1 млрд.дол. (рис. 1). При цьому протягом останніх трьох років показник негативного сальдо перевищує показник експорту України до Білорусі.

Протягом останніх років суттєво змінилася товарна структура експорту з України до Республіки Білорусь. Якщо в 2012 р. частка товарів машинобудівної галузі та транспортного обладнання в експорті товарів до Республіки Білорусь становила 23,7%, то за підсумками десяти місяців 2018 р. ця цифра скоротилась до 11,1%. Частково зміни у структурі експорту товарів пов'язані із нарощуванням частки сільськогосподарської та харчової продукції.

Попит економіки України на продукцію білоруських виробників є істотно менш диверсифікованим, значну частку у його структурі займають мінеральні продукти, на які припадає понад дві третини імпорту з Республіки Білорусь.

Якщо у 2010 р. частки Республіки Білорусь у загальному обсязі експорту та імпорту товарів України були практично ідентичними, то з початку гібридної агресії проти України частка Білорусі в загальному імпорті Україною товарів продемонструвала зростання з 4,7% до 6,9%. При цьому частка Білорусі в географічній структурі експорту України скоротилась, що засвідчує стримування поставок українського несільськогосподарського експорту як до РФ, так і до Білорусі.

З початком агресії Російської Федерації проти України у 2014-2016 рр. Республіка Білорусь суттєво збільшила свою частку в структурі імпорту Україною нафтопродуктів. Проте протягом 2017-2018 рр. фізичні обсяги імпорту нафтопродуктів з Республіки Білорусь демонстрували скорочення (з 4,4 млн.тон у 2016 р. до 3,6 млн.тон у 2017 р.), що призвело до зменшення її частки в географічній структурі імпорту цієї товарної позиції. Якщо в 2016 р. частка Республіки Білорусь в загальному імпорті Україною нафтопродуктів становила 59%, то за підсумками 2017 р. вона скоротилась до 46%, а за підсумками десяти місяців 2018 р.—до 41%. Однією з причин скорочення стала агресивна політика Російської Федерації з витіснення Республіки Білорусь з ринку нафтопродуктів України. Якщо в 2016 р. частка Російської Федерації у географічній структурі фізичних обсягів імпорту цієї товарної позиції становила 16,3%, то за підсумками десяти місяців 2018 р. вона зросла до 38,4%. Таким чином, кумулятивна частка Російської Федерації та Республіки Білорусь в географічній структурі імпорту нафтопродуктів складає майже 80%, що є критичною ситуацією для економічної безпеки України.